

## General Ruge drar nordover

Onsdag 1. mai ble det gjort forberedelser til transport for generalen og hans folk med fiskefartøyer fra Batnfjord om kvelden i tilfelle det britiske orlogsfartøyet ikke skulle komme. Men man levde i håpet. Rolstad ble beordret til HOKs radiogruppe som hadde fått Murphys radio og instruksjon i å bruke den. De skulle lytte på en bestemt frekvens etter meddelelsen om fartøyets ankomst. Det ble en lang ventetid uten resultat.

En vakker 1. mai-dag var det. Snøfjellene lyste blendende hvite mot den klare blå himmelen. Trærne sto bare ennå, liksom i spenn, og småbekker rislet overalt i den smeltende snøen.

Resten av bilene i Foley-gruppen klarte å ta seg frem til Furset utpå formiddagen slik kjøreordren deres lød. Mens de fikk seg mat kom Blikseth i døren og fortalte dem hva han visste. En stund etter kom Rolstad, samlet dem i solen utenfor huset, og sa:

«Kampen i Sør-Norge er slutt, og Mr Foley og hans følge reiste i natt. Han – og de andre – ba meg hilse dere alle og si takk for trofast tjeneste. Den lojalitet og tjenestevillighet inn i det siste, som dere har vist, har gjort et dypt inntrykk. Det var med sorg de forlot oss, men som situasjonen er, var det ikke annet å gjøre. Regjeringen har besluttet å fortsette kampen i Nord-Norge, og jeg reiser nordover idag. Dere kan betrakte dere som dimitterte og kan fra nå av gjøre som dere finner best, om dere vil forsøke å trekke i sivil tøy og ta dere sørover igjen enkeltvis, eller om dere vil vente og se situasjonen an. Jeg sier takk for godt samarbeid – og ha det så bra.»

Deretter fikk de beskjed om å begi seg til misjonshuset på Batnfjordsøra, hvor general Ruge ville ta avskjed med alle soldatene som fantes i området. Det var en broget samling soldater fra mange kanter av landet – mest vakter og ordonnanser som var blitt knyttet til HOK. Generalen lot ikke vente lenge på seg. De rettet seg opp da han kom inn i salen. Han hilste igjen, litt sørgmodig, begynte langsomt og talte klart og rolig:

«Soldater. En britisk og fransk fregat ligger utenfor

som vi ennå ikke har fullt kjennskap til, besluttet å trekke sine tropper tilbake fra Sør-Norge. Da vi således ikke kan regne med ytterligere støtte i denne delen av landet, har den norske Regjering besluttet foreløpig å oppgi kampen i Sør-Norge, men vil fortsette i Nord-Norge. Det er tungt å måtte gi opp en så viktig del av Norge, men uten fly, tanks og tunge våpen kan vi ikke fortsette kampen.

Jeg takker dere da alle for deres tjeneste, for den innsats hver især har gjort. Jeg ba Regjeringen om å få bli her hos mine soldater, men Regjeringen har bestemt at jeg skal fortsette som øverstbefalende for de norske styrker i Nord-Norge, og jeg reiser derfor nordover i dag. Jeg sier da farvel og dimitterer dere herved med takk for pliktoppfyllende tjeneste.

Så håper vi alle at den fortsatte kamp til slutt må føre til seier over fienden, og at vi igjen kan møtes i et fritt og fredelig Norge. Vi har vel ennå harde dager igjen før vi kommer så langt, men hva som så hender, la oss huske at – Gud er attåt.\*»

Generalens stemme som hele tiden hadde vært rolig og klar, var ved å briste under de siste ord, og da soldatene rettet seg opp til en siste hilsen til den avholdte øverstbefalende, var det manges øyne som ikke var tørre.

Her må det være på sin plass å gjengi hvorledes disse begivenheter kunne vekke spontan reaksjon hos gode nordmenn. Generalens adjutant, løytnant Jens Henrik Nordlie, beretter fra gården hvor de bodde, at han ble sittende en stund og snakke med gamlekona på gården. Han hadde sett henne gå fra og til – en fascinerende skikkelse: rank og sterk og med autoritet som en dronning i sitt rike. Hun hadde mørkt hår rundt et solbrent, rynket ansikt med vakre, rene trekk. – Hun levde på en måte ikke i vår tid. Kanskje hørte hun hjemme i enevoldskongenes tid, eller i sagatiden, da mektige herskere kriget om et stykke land her eller der, erobret eller måtte avstå. – Hun sa mange ganger til Nordlie – som en ordre: «Dere får ikke lov til å selge noe av landet vårt.» – Han svarte at dette var en stormaktskrig;

\* General Ruges ord er gjengitt etter Arvid S. Kapelruds bok «På vakt i Gudbrandsdalen – april 1940» (Oslo, 1945). Det samme gjelder Rolstads avskjedsord til de norske medlemmer av Foley-gruppen.

Marsout Reidar Leif C. Rolstad i April 1940 (Egde)